

Kiedy do logopedy czyli - profilaktyka logopedyczna

Wady wymowy są zjawiskiem często występującym wśród dzieci rozpoczynających naukę szkolną. Znaczny odsetek dzieci nieprawidłowo artykułujących głoski świadczy o małej skuteczności zabiegów profilaktycznych podejmowanych przez najbliższe otoczenie dzieci. Profilaktyka logopedyczna, czyli stosowanie różnego rodzaju środków zapobiegających powstawaniu wszelkich zaburzeń w rozwoju mowy, w tym także zaburzeń artykulacyjnych, we wczesnym dzieciństwie pozostaje głównie w gestii rodziców i opiekunów dziecka. Ich działania wspierane są później wysiłkami nauczycieli i logopedów. Logopedzi sprawują opiekę nad dziećmi, u których występują już zaburzenia w rozwoju mowy oraz, u których rozwój przebiega prawidłowo, ale nie został jeszcze ukończony.

Praca logopedy nie przyniesie oczekiwanych skutków, jeśli nie przyłączą się do niej rodzice i nauczyciele. Działania profilaktyczne dorosłych nie mogą obejść się bez autokontroli własnej wymowy, systematycznie stosowanej „gimnastyki” narządów artykulacyjnych dzieci (np. ćwiczenia usprawniające język, wargi) i częstych rozmów z dziećmi. Należy uświadomić rodzicom jak ważne w profilaktyce logopedycznej jest prawidłowe spożywanie posiłków (dokładne gryzienie i połykanie) oraz konieczność dostarczania dzieciom surowych warzyw i owoców do gryzienia np. surowej marchewki, jabłka ze skórką - naturalne ćwiczenie artykulatorów. Wówczas gdy dziecko zostanie zakwalifikowane przez logopedę na terapię logopedyczną, powodzenie jej będzie w dużej mierze zależało od zaangażowania rodziców oraz ich ścisłej współpracy z logopedą. Trudno oczekiwać sukcesów, jeśli terapia nie jest kontynuowana poza gabinetem logopedycznym albowiem logopedzi mogą niewiele czasu poświęcić jednemu dziecku, z uwagi na rosnące zapotrzebowanie na ich pomoc. Rodzice dzieci w wieku przedszkolnym często zastanawiają się, czy ich dziecko mówi poprawnie, czy też rozwój mowy jest opóźniony lub zaburzony. Zadanie intensywnego przygotowania dziecka do szkoły polega między innymi na roztaczaniu troskliwej opieki nad ostatnią fazą kształtowania się mowy, tak aby była ona już dojrzała, gdy dziecko wstąpi w progi szkoły. Zapobieganie i korekcja wad wymowy, to również w prostej zależności zapobieganie ewentualnym trudnościom czy niepowodzeniom szkolnym, bowiem występuje zawsze taka prawidłowość, że dziecko źle mówiące popełnia błędy w pisaniu, a gdy słabo czyta, może mieć trudności w rozumieniu tekstów lub przejawiać zahamowania w spontanicznym wypowiedaniu się, a to już tylko krok do dysleksji. Jeśli więc proces rozwoju mowy przebiega prawidłowo, to dziecko prawidłowo formułuje swoje myśli, jego wymowa jest zrozumiała nie tylko dla najbliższych, ale i dla obcych osób, sukcesywnie rozwija słownictwo i rozumienie pojęć abstrakcyjnych, prawidłowo stosuje formy gramatyczne. W rozwoju mowy ogromną rolę spełnia środowisko w jakim się dziecko wychowuje, a codzienny kontakt z rodziną i rówieśnikami dostarcza nowych doświadczeń i pozwala nabywać wielu nowych umiejętności językowych. Jeśli więc niepokoi nas zbyt wolny rozwój mowy, niskie kompetencje dziecka w porozumiewaniu się z otoczeniem, mała sprawność w wypowiedaniu słów czy zdań - warto udać się po poradę do logopedy, by możliwie jak najwcześniej pomóc dziecku, nim doświadczy ono negatywnych przeżyć.

Coraz częściej rodzice dzieci, które nie ukończyły jeszcze trzeciego roku życia zwracają się z pytaniami, dlaczego ich dziecko źle mówi, bądź nie mówi w ogóle. Zaś pomoc logopedyczną otrzymują ok. szóstego roku życia dziecka, gdy rozwój mowy powinien już być ukończony. Należy pamiętać, że rozwój każdej funkcji, a więc i mowy trwa od poczęcia. Najlepszy okres wykształcenia zdolności mowy to pierwsze 3 lata życia dziecka. Dawniej programy opieki logopedycznej zawierały propozycje pracy z dzieckiem sześciolatkiem, czyli takim, u którego rozwój mowy powinien być już ukończony. Terapia logopedyczna przynosi

największe efekty w młodszym wieku przedszkolnym tzn. w 3, 4, 5 roku życia kiedy to następuje najintensywniejszy rozwój mowy. Starsze dziecko musi być już gotowe do podjęcia nauki szkolnej.

Duże znaczenie dla zapobiegania dysfunkcjom narządów mowy ma również znajomość zagadnień z dziedziny logopedii przez pielęgniarki pracujące na oddziałach noworodkowych i środowiskowe, mające bezpośredni kontakt z matką i dzieckiem. To właśnie one pielęgniarki i położne mogą bardzo szybko zauważyć istniejące nieprawidłowości w rozwoju dziecka i skierować do specjalisty. Badania wykazują, że prawidłowa wymowa wymaga stymulacji od wczesnych miesięcy życia płodowego. Śledzenie rozwoju płodu wykazuje niezbicie, że podstawowe organy niezbędne do zaistnienia mowy kształtują się już między trzecim a czwartym miesiącem życia płodowego. Już wtedy rozpoczynają pracę mięśnie oddechowe, fonacyjne, ssania. Całkowicie ukształtowane są i rozpoczynają pracę struny głosowe!

Na podstawie literatury opracowała: M. Pakmur-Sarnowska